

Utsikten från Vårdkasen över Ångermanälven är vidunderlig

Inuti Vårdkasen

Vårdkasen var, med sitt strategiska signalsystem, medeltidens under rättelseväsen. Vi vet inte riktigt hur signalsystemet var organiserat, men det var ett viktigt led i försvaret mot yttre fiender. De bolmande rökmolnen från de tända kasarna bar bud från bygd till bygd om hotande fara. De kallade våra förfäder till plikten att "sitt land värja".

Sedan medeltiden har vårdkasen haft sin plats på Skjällberget i Torsåker, ett par kilometer norr om kyrkan. Den ingick som en länk i en kommunikationskedja från kusten längs Ådalen upp till landets

inre bygder. Dess närmaste södra granne var vårdkasen i Högsjö och i väster kasen på Multråberget. Möjligen har även en kase funnits i Bjärträ, men det är inte belagt.

När vårdkasen i Torsåker först restes, vet man inte riktigt. Det enda, som vi kan få fram av vår historia är, att den senast fyllde sin skrämmande uppgift någon av de sista majdagarna år 1721. Då tändes vårdkasen på Skjällberget och bolmande rökmoln kallade bygdens allmoge till "hembygdens värn" mot den mordbrännande ryska flottan, som härjade längs

kusten. Det var troligen vårdkasens sista budskap över bygden att det var fara å färde, som även denna gång skonades från fiendebesök.

Efter år 1721 återuppbbyggdes den på sin gamla plats, men under 1800-talet fanns det inte längre något behov för vårdkasar. Underhållet blev eftersatt och så småningom förföll den, till att slutligen vara helt borta.

Intresset i bygden för att bygga upp vårdkasen igen var mycket stort. Vårdkasen var det första av bygdens försvunna minnesmärken som återställdes.

Initiativet till återuppförandet togs en vårdag 1928 av hemmansägaren Erik Halin i Aspby, vid ett möte med logen 712 Framtidshoppet. En kommitté bildades. Där ingick kantor J. Bodén och hemmansägare Erik Halin, Aspby, N. Bärjman, Hällsingsta, Jonas Sjödin, Hola, Johannes Näsholm, Harv, Jonas Nordlander, Harv och Ernst Näsholm, Fanom. Kommittén tog fil dr E. Modin, Multrå till fackhjälp och man gjorde ett besök på Multråberget för att få reda på kasens byggnadsteknik. I februari 1931 stod vårdkasen åter på Skjällberget.

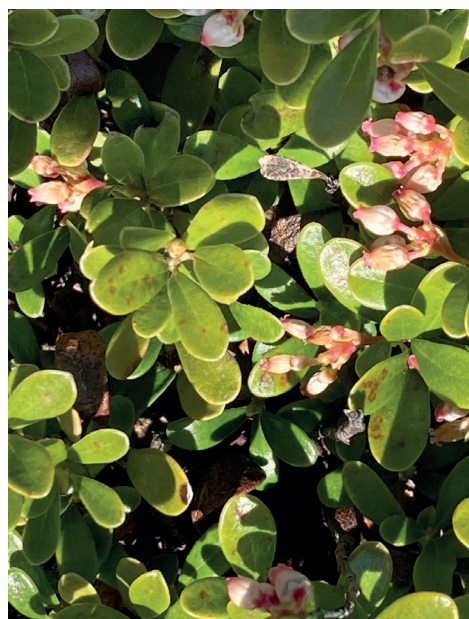
Den återuppbyggda vårdkasen återgavs så ursprungstroget som möjligt både när det gällde form och storlek. Den består av en mittelstång, dvs ryggraden i kasen. Omkring den restes rundtimmer med toppändarna uppåt. Den konformiga byggnaden har en basdiameter på 8 meter och en höjd på 10 meter. Om livet går ett par järnband för att ge styrka och stadga åt byggnaden. Ingångsöppning nedtill och två vaktgluggar i mittelhöjd avslutar likheten med forna tiders vårdkasar. Inuti kasen samlades ett meterhögt lager av ris och bråte och i övre delen stod tjärtunnor, som utgjorde tändsatsen, när kasen skulle tändas och rökutvecklingen gav bud till närmaste granne om landets farofyllda tid.

Promenaden upp till Vårdkasen tar ca 1 timme. Det är en lätt vandring i kuperad terräng. Vårdkasen ligger på 180 möh. Här finns också spår efter en gammal fornborg.

Väl uppe på toppen kan du njuta av medhavd matsäck vid en rastplats med bord och sittplats.

Texten om Vårdkasen är från Torsåkerbygdens Hembygdsförenings minnesskrift från 1955. Faksimil och nytryck 2018. Språkligt moderniserad av Ida Hane Sahlin

Utgiven av
Hola Folkhögskola och
Kramfors kommun
2021

Text och Layout: IDA-Illustration Design Art 2021

Vårdkasen

